

DOŠ ŠALEK VELENJE

K C
PREGELJ SEBASTIJAN
Deček Brin na do

100002540

COBISS

ZGODBE S KONCA KAMENE DOBE

1

Dogodivščine dečka Brina nas popeljejo v čas koliščarjev. Brin gre z možmi prvič na lov in ribolov, nekoliko čudaškemu stricu pa pomaga pri izumu, ki bo spremenil svet. Vmes udomači sokola in za nameček ukane medveda. Poučna in napeta zgodba o pradavnini.

Engels
2015

9 789612 722098

23,95 €

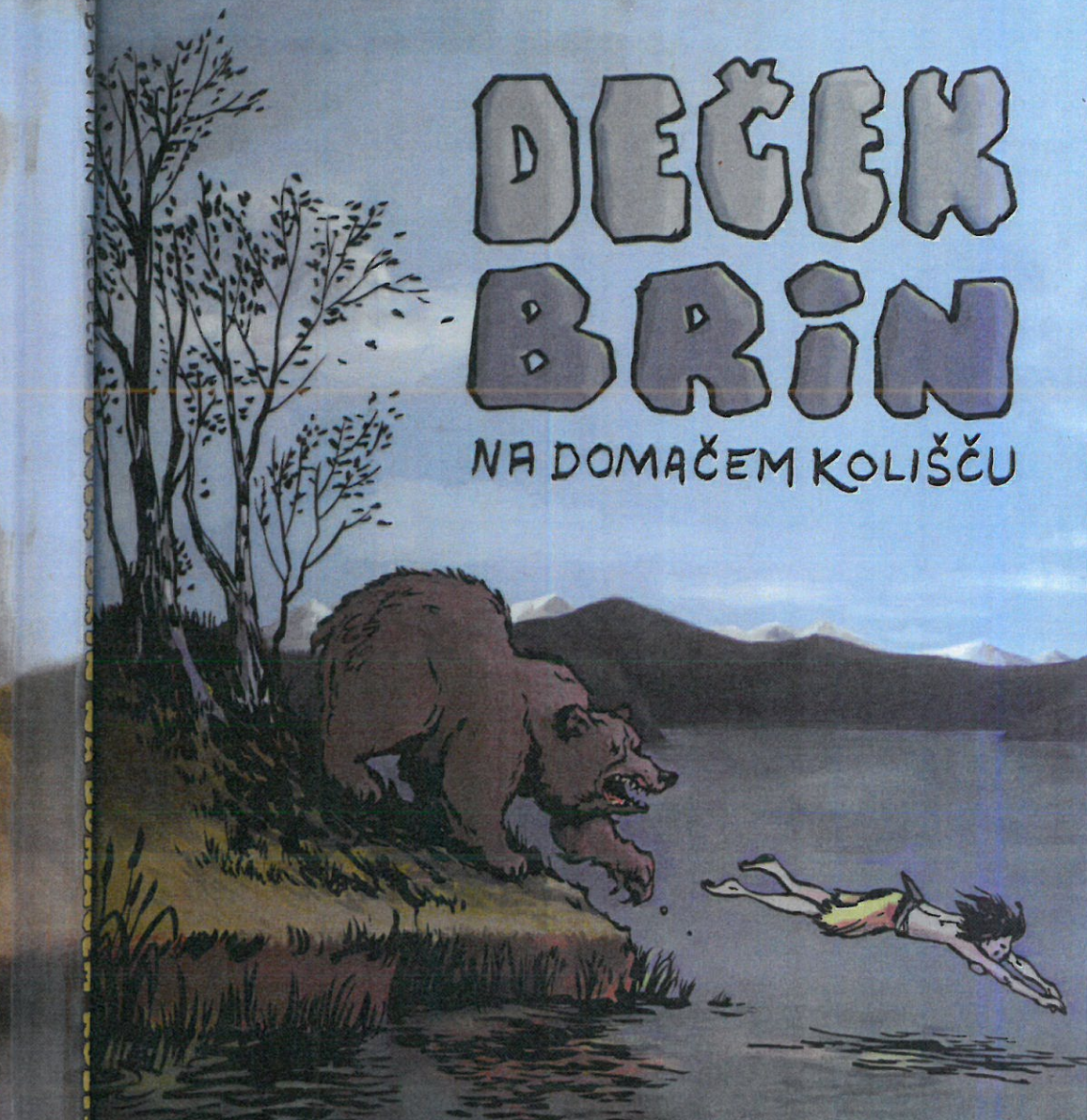
Naše knjige lahko naročite na
www.zalozbamis.com
Poština je brezplačna.

MIS
ZALOŽBA

SEBASTIJAN PREGELJ

DEČEK BRIN

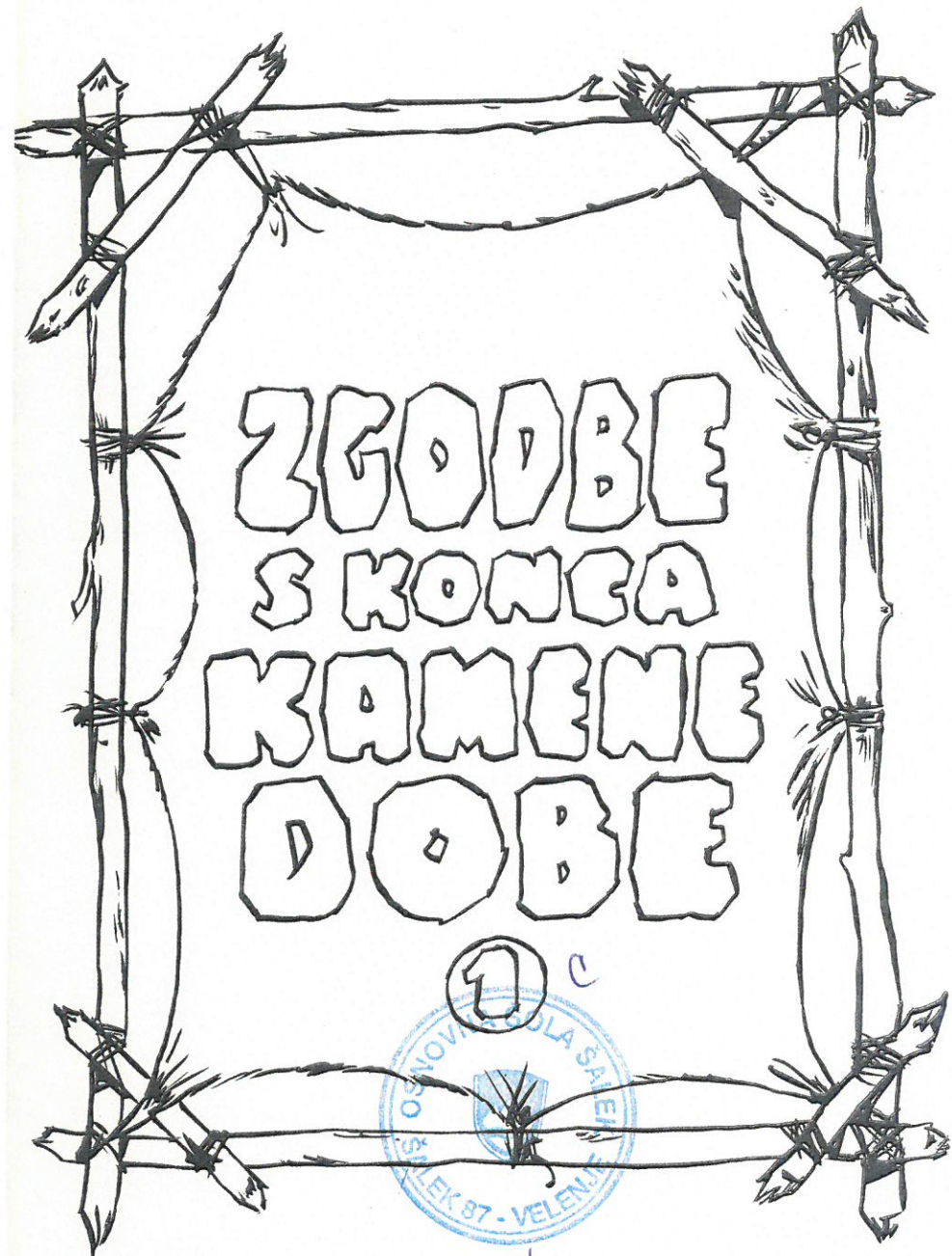
NA DOMAČEM KOLIŠČU

ZGODBE S KONCA KAMENE DOBE

1

MIS

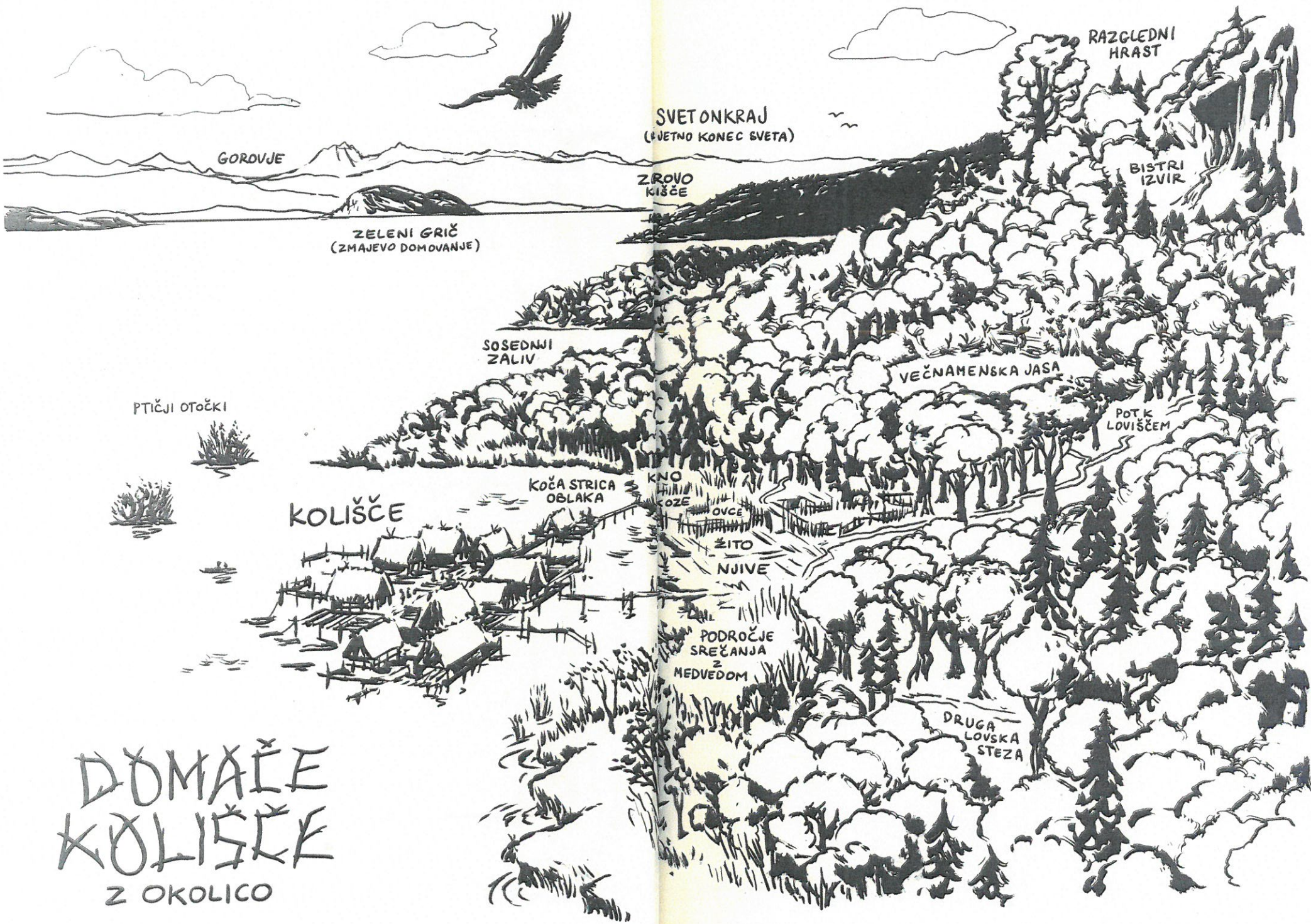

ZGODBE
S KONCA
KAMENE
DOBE

1^c

2540

GOROVJE

SVETONKRAJ
(LJETNO KONEC SVETA)

RAZGLEDNI
HRAST

BISTRIZVIR

ZELENI GRİČ
(ZMAJEVO DOMOVANJE)

ZROVO
KIŠČE

SOSEDNI
ZALIV

VEČNAMENSKA JASA

PTIČJI OTOČKI

POT K
LOVIŠČEM

KOLIŠČE

KOČA STRICA
OBLAKA

KNOVA
KOZE

OVCE

ŽITO

NJIVE

PODROČJE
SREČANJA
Z
MEDVEDOM

DRUGA
LOVSKA
STEZA

DOMAČE
KOLIŠČE
Z OKOLICO

Sebastijan Pregelj

DEČEK
BRIN
NA DOMAČEM KOLIŠČU

Ilustriral: Jure Engelsberger

MIŠ
ZALOŽBA

Kazalo

Rojstni dan	9
Ded Volk	12
Lov	15
Z vrha hriba	19
Kar je govoril Piskač	22
Veselje na kolišču	25
Leseno sonce	27
Zmajev mladič	31
Pri čredi	35
Ribolov	39
Počitek	44
Sokol v mreži	46
Leseno sonce postane kolo	50
Čudovita stvar, ki jo je naredil stric Oblak	53
Ljudem vzame sapo	56
Brin ukane medveda	59
Nov dan	63

ROJSTNI DAN

Deset dni po velikem prazniku Sonca je Brin praznoval svoj deveti rojstni dan.

To je bil zanj velik in pomemben dogodek. Do zdaj je moral biti z ženskami, ki so se v glavnem zadrževale okrog doma in na vrtovih. Odslej bo lahko hodil z moškimi, se od njih učil in jim pomagal pri lovu, ribolovu in drugih delih.

Od mame je dobil novo platneno srajco, od očeta roževinasto bodalo, od deda pa usnjen pas z zaponko. Brin se je takoj preoblekel, si čez srajco zapel pas in zanj zataknil bodalo. Ponosno je hodil po kolišču, da bi ga vsi videli, še posebej bratje in bratranci. Fantje so se mu še dan prej smejali in ga jezili, da je malček in da nikoli ne bo zrasel v fanta.

»Tako si majhen, da se te niti jež ne ustraši, kaj šele da bi šel na lov, ali čuval kože, ali odgnal volka!« so ga dražili.

»Pa me poglejte zdaj!« je ponavljal Brin ter hodil gor in dol. Vsake toliko je izvlekel bodalo, ga potežkal, z njim večkrat zamahnil po zraku in ga potisnil nazaj za pas. Tu in tam se je obrnil proti kopnem, kjer so imeli čredo in žito, ter rekel v zrak: »Pridi, volk, če upaš. Pridi!«

Ko se je začelo mračiti, je mama poklicala otroke v kočo. Tudi tete so začele klicati svoje otroke.

Po jezeru so se pripeljali še zadnji drevaki. Oče in strici so na pomol zmetali ribe, ki so jih nalovili, in mreže, ki jih bodo ženske razpletle in pokrpane do prihodnjega ribolova.

Tema se je povsem zgostila in na nebu so zasvetile zvezde. Družina je sedla k ognjišču v dedovi koči. Mama in tete so postregle hrano in možje so takoj segli po njej. Otroci pa so še kar skakali in se lovili po ploščadi okrog koč, dokler ni teta Breza stopila ven in s stroгим glasom rekla, da je dovolj:

»Vsi not!«

Otroci so posedli k steni. Na eni strani so sedele deklice, na drugi dečki. Deklice so se igrale z lesenimi figurami punčk, ovitimi v koščke tkanine. Dečki so občudovali Brinovo bodalo. Potovalo je iz rok v roke in potem nazaj do Brina. Nihče več se mu ni smejal, nihče več ga ni dražil. Bodalo je bilo enako tistim, ki so jih imeli sami, ko so spremljali može.

DED VOLK

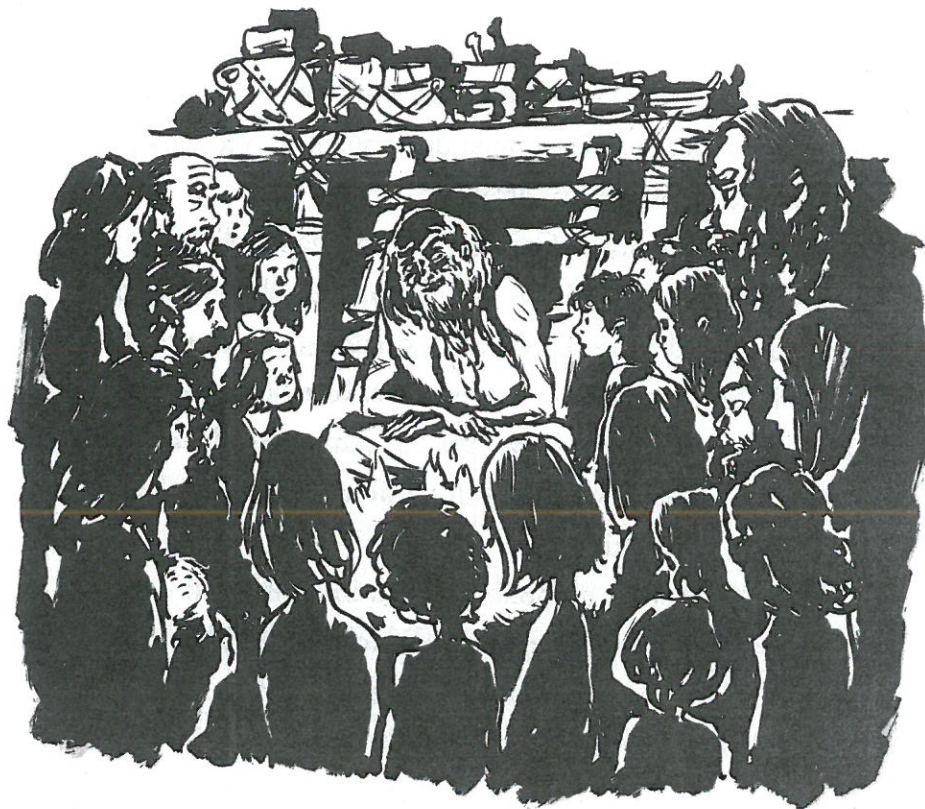
Brin je imel mamo in očeta, tri brate in sestro, deda in babico, štiri strice in pet tet, osem sestričen in devet bratrancev. Vsi so živeli v kočah na kolišču, ki ga je pred veliko leti osnoval ded Volk.

Ded Volk je bil star, slabo je videl in slabo slišal. Na levi roki sta mu manjkala prsta in tudi sicer je ni mogel povsem pokrčiti. Na desno nogo je šepal. Obraz je imel poln brazgotin in v ustih komaj kakšen zob. Vseeno pa so vsi utihnili, ko je spregovoril. Ded Volk je izkusil življenje, zato je od vseh največ vedel. Vsi na kolišču so ga spoštovali in ubogali.

Ob zimskih večerih, ko so bili dnevi kratki in noči dolge, dela pa zato manj, se je družina pogosto zbrala ob ognjišču v dedovi koči. Ded je pripovedoval zgodbe. Vsi so ga molče poslušali, še dihali so bolj plitko in počasi. Če bi na tla padla igla, bi se slišalo.

Ded je svoje pripovedovanje tako kot ponavadi začel z zgodbo o volčiču, po katerem je dobil ime.

»Imel sem deset pomladi,« je pripovedoval, »ko sem na lovu ujel volčjega mladiča. Možje so ga hoteli ubiti, a sem jih prosil, naj ga pustijo živeti. Rekel sem jim, da ga bom obdržal. Godrnjali so in odkimavali s kosmatimi glavami, nazadnje pa so mi ga pustili. Volčiča sem imel ves čas ob sebi

in sčasoma me je začel ubogati. Kadar me je ubogal, sem ga nagradil s koščkom mesa ali ribe. Tako sem počasi udomačil volka, ki je bil močnejši in vzdržljivejši od vseh psov. In po njem sem leta kasneje dobil svoje ime.«

Brin si je vse, kar je pripovedoval ded, predstavljal tako živo, da je imel odprta usta in je komaj dihal. Vsakokrat znova je sklenil, da tudi sam udomači žival, če ne volka, pa risa ali kakšno drugo zver.

»Samo najti moram mladiča,« si je mislil. »Potem bodo videli!«

Ded je nadaljeval s pripovedovanjem o tem, kako je nastalo njegovo kolišče. Včasih je ta del izpustil, ta večer pa ga je povedal celo nekoliko podrobneje.

»Ko sva se z babico Čapljo vzela, sva zapustila staro kolišče. Na starem kolišču ni bilo slabo,« je odkimaval z belo glavo in se z zdravo roko vlekel za brado, »dobro pa tudi ne. Ljudi je bilo čedalje več, zato smo težko nalovili dovolj rib in ptic in košut, pa čeprav smo bili sami dobri lovci. Ženske so težko našle dovolj jajc in namolzle dovolj mleka. Pogosto smo bili lačni.«

Po teh besedah je globoko vzdihnil in nadaljeval:

»Kadar smo bili lačni, smo se glasno prerekali, kdo je kriv za lakoto. Kregali smo se, kdo je pozabil obtežiti mreže in kdo je splašil ribe, kdo je s kopjem zgrešil srno ali svinjo, ki smo mu jo prignali pred nos. Nekega dne mi je bilo vsega tega dovolj. Odločil sem se, da grem. Jasno je bilo, da bova s Čapljo imela otroke in bo potem na kolišču še več lačnih ust.«

Ded se je nekoliko presedel in se zastrmel nekam navzgor:

»Bila je še zima, ko sem izbral kraj novega kolišča. Možje s starega kolišča so mi ga pomagali postaviti. Sprva sta na svetlih kolih stali skromni koči, danes pa je naše kolišče precej veliko. Čeprav ni največje, nas daleč naokrog poznajo in spoštujejo,« je tako kot navadno zaključil svoje pripovedovanje. Potem so mame odpeljale otroke v svoje kočice, možje pa so še ostali skupaj.

LOV

Zjutraj so se možje namenili na kopno. Brin je bil med prvimi, ki so stali zunaj in čakali. Za pasom je imel roževinasto bodalo. Vsake toliko ga je vzel v roke in z blazinico kazalca preveril, ali je dovolj ostro, kot je to videl početi može.

Končno je prišel oče Medved in ga s šapasto dlanjo objel čez ramo:

»Pridi. Danes gremo v gozd. Malo se bomo razgledali in mogoče tudi kaj ujamemo,« se je nasmehnil in v drevak odložil sulico, lok in tulec s puščicami.

Oče in Brin sta se na kopno zapeljala sama. Dvojčka Hrast in Bor sta šla z Risom.

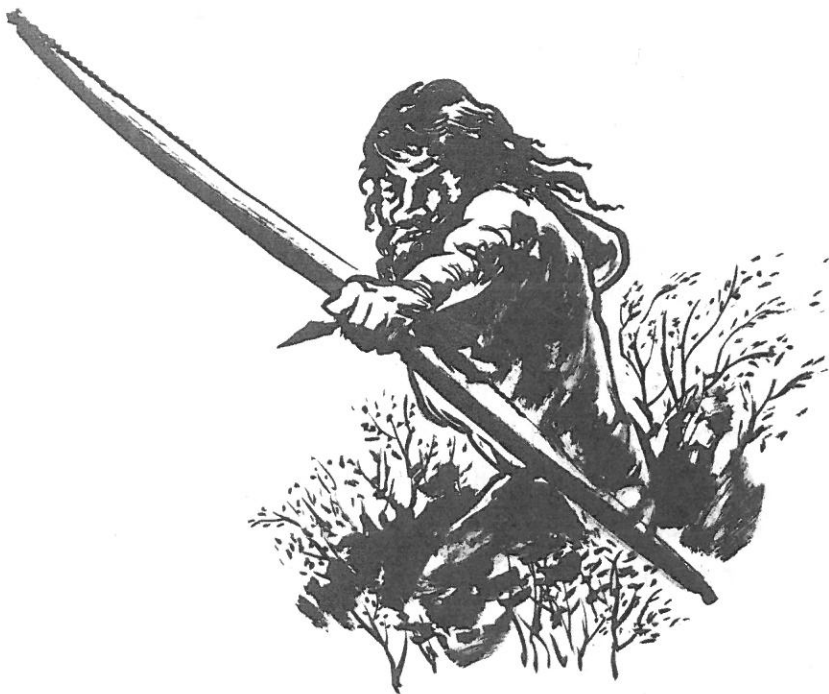
Ob obali je oče skočil iz drevaka in ga izvlekel iz vode. Potegnil ga je pod najbližje drevo, pobral orožje, potem sta se pridružila možem, ki so že bili tam. Skupaj so šli mimo ograde, v kateri so bile ovce in koze. Šli so mimo zemlje, iz katere je gledalo žito, ki so ga posejali jeseni.

Pri prvih drevesih so obstali. Z rokami so naredili nekaj hitrih gibov in si pokazali, da je več živali in v kateri smeri so. Govorili niso, saj bi divjad splašil vsak glas. Hitro so šli naprej. Pot se je začela strmo vzpenjati in drevje je bilo čedalje gostejše. Brin se je vsake toliko ozrl čez ramo, dokler ni jezero dokončno izginilo za gostimi vejami.

Možje so se ves čas sklanjali, si ogledovali stopinje v tleh, pobirali prst, jo svaljkali med prsti in jo ovohavali, se spet vzravnavali in vrteli nosove na vse strani. Brin je vedel, da skušajo ujeti vonj živali. Tudi sam je obračal nos, tudi sam je vdihoval počasi. Dišalo je po svežem listju, ki se še ni odprlo, in trohnečem lesu, po živalih pa ne.

Potem je eden izmed mož dvignil roko v pozor. Takrat so vsi obstali in napeli oči in ušesa. Brinu je od pričakovanja udarilo srce. Zbal se je, da se glasno bitje srca sliši in da bo splašilo žival, a ga ni znal umiriti. Zadrževal je dih in gledal v smeri, kamor so gledali vsi.

Brinovi bratje so se čisto tiho pomaknili naprej in izginili pod vejami. Možje, ki so ostali, so dvignili sulice in čakali.

Oče je stopil korak naprej, dvignil lok in napel puščico. Brin je zgrabil bodalo. Močno je stiskal ročaj.

Visoko nad prežečimi možmi je potegnil veter, ki je zamajal veje, potem se je zaslišal krik, ki se je razlegel na vse strani. Brin je stisnil zobe.

Iz smeri, kjer so izginili Ris, Hrast in Bor, se je zaslišalo topotanje, ki je postajalo vse glasnejše. Brin je požrl slino in preprijel bodalo. Takrat so čisto blizu zapokale veje in naenkrat so bile pred njimi košute. Živali so bile velike in hitre. Brin je od presenečenja odprl usta. Možje, ki so bili velikih živali vajeni, pa niso bili presenečeni. V čredo so zagnali sulice in izstrelili prve puščice.

Košute so se ob pogledu na ljudi razkropile. Precej velika je stekla naravnost proti Brinu, ki se je z nogami močno uprl v tla. S kotičkom očesa je videl očeta, ki je napel novo puščico in ustrelil. Žival je divje poskočila, naredila še nekaj skokov, se opotekla in padla na tla. Brin je dvignil obe roki in zavriskal. Oče je zahukal.

Živali so izginile, možje pa so z dvignjenimi rokami zmagoslavno hukali in kričali. Kar so ujeli, ni bilo slabo. Na tleh sta ležali košuti. Dovolj mesa za več dni. Bili so zadovoljni.

Nekaj mož je vseeno steklo za bežečimi košutami, da bi preverili, ali je mogoče katera ranjena in bo omagala. Drugi so pospravljali ulov. Oče je medtem odpeljal Brina višje v hrib.

»Od zgoraj se vidi jezero,« je rekel med hojo. »Vidi se ves naš svet.«

Z VRHA HRIBA

Ko sta bila na vrhu hriba, je oče obstal in se razgledal. Ni se videlo prav dosti, saj je bil vrh zaraščen z gostim drevjem. V glavnem so bile bukve, vmes nekaj jelš, hrastov in jesenov, ob robu pobočja par temnih smrek. Drevje je bilo polno napatih brstov, ki se bodo zdaj zdaj začeli odpirati in bodo veje že v kratkem polne svetlih listov.

»Pridi,« je oče začel plezati na najmočnejši hrast. Brin je plezal za njim. Najprej so bile veje okrog njiju goste, a so se hitro redčile. Kmalu sta bila tako visoko, da so le redke veje segale do njiju.

»Vse, kar vidiš, je naš svet,« je rekel oče, ko je stal na najvišji veji, ki ga je še držala. »Tam spredaj so gore,« je iztegnil roko in prst.

Brin se je zastrmel v zasnežene vrhove gora.

»Kaj je tam čez?« je vprašal.

»Nihče ne ve natančno,« je odgovoril oče. »Za visokimi gorami so še višje gore. Tako visoke, da sneg nikoli ne skopni in se led nikoli ne stali. Za njimi je konec sveta.«

Oče je nekaj trenutkov molčal, potem je dodal:

»Podobno, kot se svet na drugi strani konča z veliko slano vodo. Od vode naprej ni nič. Tudi tam je konec sveta.«

»Ampak ljudje, ki prihajajo od daleč, ne govorijo o koncu sveta,« je rekel Brin.

»Ja,« mu je prikimal oče, »prihajajo in nič ne rečejo o koncu sveta. Imajo svoje skrivnosti. Mi pa svoje,« se je nasmehnil, da so se mu ustnice privzdignile in so se pod temnimi brki pokazali rumeni zobje.

Brina je zanimalo na tisoče stvari. Zanimalo ga je, kje je sonce, ko ga ni na nebu, in kako to, da sonce ali luna ne padeta z neba, pač pa se kotalita visoko nad glavami ljudi, vedno po isti poti. Zanimalo ga je, zakaj so pozimi dnevi kratki in poleti dolgi, kako oblaki vejo, kdaj morajo na ljudi spodaj zlivati vodo in kdaj stresati sneg. Zanimalo ga je, zakaj znajo ptice leteti, ljudje pa ne, in zakaj lahko ribe plavajo pod vodo in jim ni treba priti na površje po zrak, človek pa mora. Zanimalo ga je, kje si, preden se rodiš, in kam greš, potem ko umreš. Imel je še tisoč vprašanj, vendar Brin z vprašanji ni silil v očeta.

Brinov oče je bil praktičen mož z velikimi šapastimi dlani in močnimi rokami. Vse je znal narediti, bil je najboljši lovec in najspretnejši ribič daleč naokoli. Govoril pa ni veliko. In kadar je govoril, je govoril praktične stvari. Ni ga begalo, od kod prihajajo oblaki in kam odhajajo, ni se spraševal, kaj je za najvišjimi gorami in kaj na koncu velike slane vode. Bil je zadovoljen z odgovorom, da je tam konec sveta. Brina pa je zanimalo, kaj je naprej od tam. Kaj je na drugi strani konca.

Brin je bil prepričan, da obstajajo tudi drugačni odgovori od očetovih. Dobro se je spomnil tujca, ki se je ustavil na kolišču, preden se je začela zima. Moški je veliko povedal. Tri večere, ko je bil pri njih, so sedeli pri ognjišču in ga poslušali. Bili so tiho, kot bi govoril ded Volk. Brin si je mislil, da lahko odgovore dobi od njega, ko se bo naslednjič zglasil. Ali pa jih poišče sam, zato z vprašanji ni nadlegoval očeta.

KAR JE GOVORIL PISKAČ

Tujec, klicali so ga Piskač, je prišel na kolišče, preden se je začela zima. S seboj je prinesel tri velike malhe. Vsi so hoteli videti, kaj nosi, vsi so hoteli kaj od tega zamenjati za reči, ki so jih imeli sami.

Oče je vzel kepo soli, pet osti za sulico in prekrasno ogrlico iz bleščečih rjavordečih ploščic.

»Tvoja žena Svetla z njo ne bo samo najlepša ženska na jezeru,« je rekel Piskač, »ogrlica jo bo tudi varovala pred bolečino in boleznimi.«

Piskač, tako so ga klicali, ker si je po poti igral na koščeno piščal, je povedal marsikaj zanimivega. Rekel je, da prihaja iz dežele ob slani vodi, ki ji pravijo morje. Za plovbo po morju imajo ladje, večje od desetih drevakov skupaj. Z ladjami odhajajo na vse strani neba. Povedal je tudi, da pri njih ne poznajo ne snega ne ledu. Z neba pada samo dež. V glavnem pa sije sonce.

»To, kar eni pripeljejo z ladjami,« je pripovedoval Piskač, »drugi odnesemo po kopnem na vse konce. Kar nosimo s seboj, zamenjamo za vse, česar naši ne pripeljejo z ladjami. Moja pot se konča na jezeru. Od tu bom šel nazaj proti morju. Hitrejši moram biti od zime in snega.«

Tujec pa ni omenjal samo daljnih dežel. Govoril je tudi o stvareh, kot je njegova koščena piščal, ki ga čuva na poti. Pripovedoval je o jamah, polnih velikanskih kosti, za katere niti sam ni vedel, katerim živalim pripadajo in kako naj bi bile te živali videti. V dokaz je iz največje malhe izvlekel nekakšen rog. Ko so ga ljudje zagledali, jim je zastal dih. Rog je bil velik, usločen in čisto gladek.

»No, kaj pravite?« je tujec rog podal najbližjemu moškemu, da je potoval iz rok v roke. Eni so ga gladili z blazinicami

prstov, drugi tudi povohali, nekateri celo polizali. Vendar rog ni imel ne posebnega vonja ne okusa.

Piskač je otrokom na tla stresel pest pisanih školjk. Potem sta z očetom stopila v malo kočo. Malhi, ki sta bili skoraj prazni, sta napolnila s kožami bobrov, rogovi jelena, posušenim mesom, bilkami in koreninami.

Ko je Piskač odšel, je imel Brin polno glavo misli. Želel si je, da tudi sam postane tak, kot je Piskač, ko odraste. Odločil se je, da ga naslednjič, ko pride, prosi, naj ga vzame s seboj. Če tega ne bo hotel, mu bo pa skrivaj sledil.

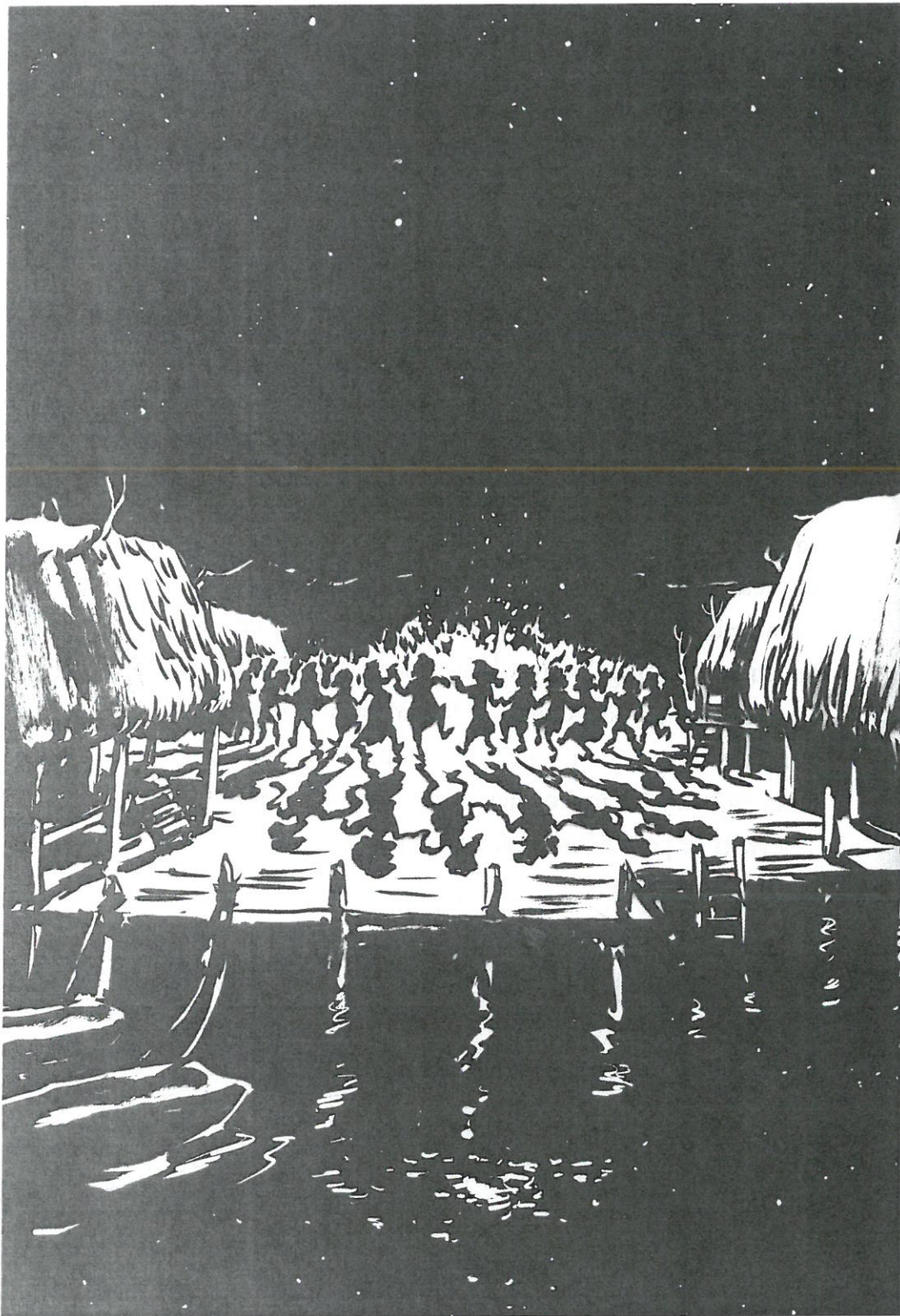
VESELJE NA KOLIŠČU

Ko so se možje pozno popoldne vrnili na kolišče, je tam zladalo veliko veselje. Koliko mesa! Ženske so se takoj lotile rezanja, moški so popravljali in čistili orožje, otroci pa so se podili sem in tja.

Brin je bil nekaj časa z dvojčkoma, ki sta pripovedovala, kako so se skupaj s starejšim bratom prikradli košutam za hrbet.

»Veter je pihal od živali k nam, zato nas niso zavohale. Med njimi je bil tudi jelen. Krasna žival,« sta Hrast in Bor govorila drug čez drugega. »Ampak jelen se za razliko od košut ni pognal stran od nas. Obrnil se je naravnost proti nam. Preden smo lahko karkoli naredili, je bil pred nami, nas preskočil in izginil. Jelen ima ognjeno srce. Jelen se ničesar ne boji.«

Zvečer so po dolgem času peli in plesali.

LESENO SONCE

Brin se je sprehodil po kolišču in nazadnje obstal pri najmanjši koči na koncu ploščadi. Pred njo je sedel stric Oblak.

Stric Oblak je na kolišču veljal za *posebnega* strica. Ni imel žene in otrok, z možmi ni hodil na lov in ribolov pa tudi ženskam ni pomagal pri njihovih opravilih. Dneve je preživljal na kolišču. Bil je zamišljen, le tu in tam je poskočil, pograbil kos oglja in hitro risal po lesu ali kaj sestavil iz vej.

Prebivalci so ga imeli za prismuknjenega. Govorili so, da ima glavo v oblakih. Od tod tudi ime. Verjetno bi ga že zdavnaj nagnali s kolišča, ker ni za nobeno rabo in od nje ga ni nobene koristi, če se ne bi v težkih trenutkih vedno česa domislil. Včasih so njegove domislvice pomagale, pogosto tudi ne. Vendar ded Volk ni dovolil, da bi mu kdo rekel kaj slabega. Ni vedel, zakaj je dobil takšnega sina, kar tako pa zagotovo ne. Ded je bil prepričan, da bo prišel njegov čas. Zato so ga možje pustili pri miru.

Stric se je razveselil dečka. Brin je bil eden redkih ljudi na kolišču, ki so prihajali k njemu in ga z zanimanjem poslušali. Kar je možki govoril, se mu je zdelo zanimivo. Kar je delal, se mu je zdelo pomembno.

»Poslušaj,« se je možki presedel, kot bi ga od dolgega sedenja bolela zadnjica. »Že nekaj časa se mi pred očmi prikazuje

slika kotalečega se sonca. Nič posebnega, če sonce ne bi bilo leseno in če ne bi bilo natovorjeno s kožami in posodami. In tega ne razumem. Vsakokrat, ko mislim, da mi je že vse jasno, ostanem praznih rok. Glava je naenkrat polna megle in sonce je spet samo sonce. Kaj pa vem.«

Brin je gledal strica in čakal, da bo nadaljeval, a je moški molčal. Potem si je z dlanmi zakril oči in šepnil, da spet vidi sonce. Brin je počepnil. Bil je tiho kot miš. Upal je, da se stricu posveti.

Dolgo je trajalo, potem pa je stric naenkrat plosknil in poskočil:

»Imam te!«

Brin se je presenečeno zvrnil in se hitro pobral.

»Zabliskalo se mi je v glavi!« je kriknil moški. »Poslušaj,« je hitel pripovedovati. »Stvari, ki jih na kopnem vlečemo na povezanih vejah, so težke. Zatikajo se v šope trave in grmičevje in pogosto nočejo naprej, tovor pa se raztrese. Če pa bi povezane veje dvignili, kot imamo dvignjen dom, in bi imele na vsaki strani leseno sonce, bi šlo lažje.«

Po teh besedah se je moški sklonil in pograbil lesena kroga, ki ju je pred časom, ko se mu je začelo prikazovati kotaleče se sonce, izrezljal iz mehkega lesa. S prsti je zgrabil paličice in jih hitro povezal s suho travo, kot so povezana tla na kolišču. Srednji paličici sta bili daljši od ostalih. Nekaj jih je povezal počez. Tudi tu je bila srednja nekoliko daljša.

»Poglej to,« je zgrabil šilo, na sredi preluknjal lesena kroga in ju nataknil na daljši paličici. »Poglej to in mi povej, kaj vidiš!«

»Kaj vidim?« je bil Brin negotov, saj ni vedel, kaj točno vidi. Na tleh je bila nekakšna ploščad, z obeh strani sta bila lesena kroga.

»Predstavlja si, da je *ta reč* veliko veliko večja,« je moški kar žarel. »Predstavlja si, da sta leseni sonci veliki kot najdebelejši hlod, kar si jih videl.« S prsti je previdno zgrabil daljšo paličico in potegnil, da se je vse skupaj premaknilo.

»Poglej sonci,« je s prstom leve roke pokazal na lesena kroga, ki sta se vrtela. »Zaradi tega bi bilo lažje vleči. Če bi bilo lažje vleči, bi lahko natovorili več. Ne bi bilo treba nositi. Razumeš?«

Brin je molčal. Gledal je strica in gledal je *reč*, ki jo je naredil.

»Poslušaj,« ga je stric zgrabil za rame in navdušeno stresel, »skupaj bova šla na kopno. Tam bom naredil čisto pravo *reč*. Pomagal mi boš. Potem boš videl. Potem boš razumel.«

»O ja,« so se Brinu zasvetile oči, »šel bom s teboj. Pomagal ti bom.«

Brin je bil vesel, da bo šel s stricem na kopno. Dobro se mu je zdelo, da ga odrasel moški prosi za pomoč.

ZMAJEV MLADIČ

Ponoči so nebo zakrili težki oblaki. Naslednje tri dni je deževalo. Dež je bil hladen in oster, zato so se ljudje zadrževali v kočah. Ven so hodili samo toliko, kolikor je bilo nujno potrebno.

Medtem ko so čakali boljše vreme, so ženske pokrpale mreže za ribolov. Možje so ustrojili koži košut, ki so ju ujele pred dnevi.

Oče Medved je večkrat sedel v drevak in se odpeljal po jezeru. Opazoval je vodo, ki je naraščala, in potoke, ki so bili vse bolj deroči. Voda je bila še dovolj nizka, da na kolišču nikogar ni skrbelo, izkušeni mož pa je vedel, da je dovolj nekaj deževnih dni in voda že lahko seže do koč. Dvakrat ali trikrat je šel na jezero sam, potem je s seboj začel jemati Brina.

Na teh voznjah je sinu pokazal, kje so najboljše lovišča za ribe, kje gnezdiyo različne ptice in kje so bobrišča. Pokazal mu je tudi, do kod sega njihov del jezera, od kod naprej pa pripada sosednjim koliščem. Dvakrat je govoril oče, tretjič je moral Brin. Ko sta bila pri koncu, je bil oče zadovoljen. Brin si je vse zapomnil.

Popoldne tretjega dne so se dežju pridružili sunki vetra. Oče in Brin sta se že vračala, ko je oče naenkrat dvignil veslo

in namrščil čelo. Pustil je, da je drevak drsel naprej, potem se je nagnil čez rob in trenutek kasneje z roko segel v vzvalovano vodo.

»Zmajev mladič,« je na dno spustil rožnato žival, kakršne Brin še ni videl. Žival je bila podobne barve kot človeška koža, le svetlejša. Imela je trikotno glavo, štiri noge in rep. Za glavo sta ji rasli rdeči krili, ki sta bili še majhni, ampak tudi žival je bila majhna. Velika je bila za tri pesti. In bila je mrtva.

»Na vrhu Zelenega griča, kamor ne hodimo, živi zmaj,« si je oče pogladil brke in brado. »Včasih odnese kakšno žival, včasih človeka. Tu in tam naredi razdejanje. V glavnem pa imamo mir pred njim.«

Oče je nekaj trenutkov molčal, potem je z nogo dregnil rožnato žival:

»To je zmajev mladič. Ko sem bil še otrok, mu je voda odnesla gnezdo in ves zarod. Jezero je bilo polno malih živali. Nihče ni vedel, kaj nas čaka. In kar je prišlo, ni bilo nič dobrega,« je oče odkimal.

Brin je požrl slino. Nikoli prej ni slišal očeta govoriti o zmaju. Vedel je, da zmaj živi na vrhu Zelenega griča. Vedel je tudi, kje je to, čeprav tam še ni bil. Zeleni grič – in to je vedel vsak otrok – je na koncu jezera, v smeri, iz katere prihaja sonce. Strmo se dviga iz vode in nanj je prepovedano hoditi. Kdor je odšel tja, se ni več vrnil.

Oče je pihnil skozi nos in nadaljeval:

»Zmaj se je zaradi svoje nesreče razbesnel. Ponoči je razdril tri kolišča.«

Brin je prebledel, oče pa ga je stresel:

»Ne boj se, fant. Zmaj ne bo zapustil gnezda zaradi enega mladiča. Vseeno pa morava opozoriti može, naj bodo previdni.«

Po teh besedah je odveslal domov.

Brin je že od daleč kričal, da sta z očetom našla zmajevega mladiča. Z desno roko je visoko dvigal rožnato žival. Kolišče je bilo naenkrat polno ljudi. Najprej so ven pritekli otroci, za njimi odrasli. Nazadnje je na dež stopil ded Volk, ki je Brinu in Medvedu rekel, naj prideta v njegovo kočo.

Ko sta bila v dedovi koči, je starec s palico pobezal po žerjavici in naložil novega lesa. Vlažen les je zacvrčal in spustil gost in pekoč dim.

»Kje sta ga našla?« je vprašal ded.

»Nedaleč od mesta, kjer izvira bela voda,« je odgovoril oče. Starec je prikimal in priprl oči:

»Jih je bilo še več?«

»Ne,« je odkimal oče Medved. »Ta je edini.«

»Dobro,« je bil ded zadovoljen z odgovorom. Stegnil je koščeno roko in Brinu vzal rožnato žival. »Zmajevega mladiča je najbolje takoj zažgati ali zakopati. Tako ga zmaj ne more najti. Nespametno pa je z njim mahati po zraku in ga kazati. To bi moral vedeti,« je pogledal Medveda.

Po teh besedah se je ded obrnil k ognju, ki se je medtem razplamtel, in rožnato žival spustil v plamene.

»Končano,« je starec zmajal z belo glavo in nekajkrat cmo-knil. »Zmaj ne bo prišel.«

PRI ČREDI

Ponoči je nehalo deževati. Oblaki so se začeli trgati in proti jutru so se prikazale zvezde.

Brin je upal, da bosta šla s stricem takoj na kopno. Ko se je na vzhodu začelo daniti, se je že prestopal okrog stričeve kočice, moški pa je spal in smrčal. Šele ko se je povsem zdani-lo in je bilo na kolišču živahno, je stric iz kočice pomolil glavo. Brin je bil takoj pri njem. Vprašal ga je, ali gresta.

»Greva kam?« ga je moški pogledal s krmežljivimi očmi.

»Na kopno, kam pa!« je Brin poskočil.

»Na kopno? Kje pa,« je moški zamahnil z roko in odkimal s košato glavo. »Nekaj dni bo moralo sijati sonce, da se blato posuši. Potem bova šla.«

Brin je stisnil ustnice in prikimal. Bil je razočaran. Upal je, da kar takoj odrineta in naredita *reč*. Zdaj je bilo videti, da se še nekaj dni ne bo zgodilo. Moral bo potrpeti.

»Tudi prav,« je brcnil v prazno in stekel po kolišču. Preden je prišel do konca, je zaslišal mamo, ki ga je klicala.

»Z Lesko greva po mleko. Pridi z nama,« je mama stopila k drevakom. Ob mami je šla Brinova sestra, ki je nosila lončeni posodi.

»Grem,« je Brin stekel proti njima in se takoj zatem spomnil, da sodi bolj k moškimi kot ženskami. Upočasnili je

korak in glasno dodal: »Z vama grem, da vaju ubranim volkov ali medveda, če bi se kateri priklatil blizu.«

Mama, Brin in sestra so se z manjšim drevakom zapeljali do obale. Ko so pristali na kopnem, sta bila pastirja, stari Čuk in njegov sin Skovik, takoj pri njih. Izvlekli so drevak in stopili proti ogradi z živino. Mama ju je vprašala, kako sta.

»Dobro sva,« je odgovoril stari Čuk. »Ponoči je še slišati volkove, ampak odkar je sneg v hribih skopnel, jih ni več blizu.«

Mama mu je prikimala in se razgledala po živalih:

»Bo kaj mladih?«

»Nekaj pa jih bo,« se je nasmehnil Čuk in pokazal zobe, kar jih je še imel. Potem je vprašal, ali so prišli po mleko. Svetla mu je prikimala. »Skoči,« je mož pomignil dečku Skoviku. »Vzemi posodi in namolzi mleka.«

Skovik je vzel posodi, ki ju je prinesla Brinova sestra, in odšel v ogrado med koze in ovce. Leska je pohitela za njim. Brin je ostal pri mami in Čuku. Hotel je slišati še kaj več o volkovih in drugih zvereh, a sta odrasla spremenila temo.

Čez čas se je Brin naveličal poslušanja. Stekel je do obronka gozda, za trenutek obstal, potem pa izginil med drevjem. Ustavil se je na jasi, od koder se je še videlo jezero. Pogledal je navzgor in visoko na nebu zagledal sokola. Ptica je nekajkrat zakrožila nad jaso, potem se je strmo spustila in izgini-la za drevjem.

Brin je pomislil, da je ptici dobro:

»Lahko se dvigneš visoko v nebo, lahko odletiš do najvišjih gora in pogledaš, kaj je na drugi strani.«

Medtem ko je bil z mislimi pri ptici, je v bližini zapokalo vejevje. Brin je obrnil glavo in z desnico segel po bodalu. S previdnimi koraki je stopil v smeri, iz katere so prihajali

zvoki. Čisto blizu je zagledal mlado svinjo. Brinu so se zasvetile oči. Vendar žival ni bila sama. Zadaj je bilo še več svinj, ki so rile po razmočenih tleh. Med njimi je bilo veliko starih živali. In za stare živali je vedel, da so nevarne. Na kolišču ni bilo malo mož, ki so imeli rane divjih svinj. Če bi bila z njim dvojčka, bi se lahko pognali na svinje. Lahko bi uplenili kakšno žival. Sam pa raje ne, zato se je Brin z iztegnjeno desnico, v kateri je držal roževinasto bodalo, vrnil na jaso in z jase nazaj k ogradi.

Sestra Leska in Skovik sta ravno prišla od živali. Mama se je poslovila od Čuka. Stopili so do drevaka, ga potisnili v vodo in se vrnilo na kolišče.

RIBOLOV

Prihodnje jutro je bilo na kolišču živahno. Možje so v drevake naložili vse za ribolov, potem pa čakali, da se z jezera dvigne megla, ki je bila gosta in bela kot mleko. Medtem ko so čakali, so pregledovali mreže in uteži. Fantje so v glavnem stali na robu kolišča. Čakali so znak, da tudi sami posedejo v drevake in se ribolov začne.

Brin je bil vznemirjen. Komaj je čakal, da se odpravijo od doma. Komaj je čakal, da bo z očetom in ostalimi možmi sredi jezera. Oče pa je – tako kot drugi – še kar vlekel mrežo z enega konca drevaka na drugega. Čeprav se je megla dvigala in redčila, je še kar preverjal, ali so uteži dobro in enakomerno privezane in ali so harpune dobro naostrene. Brinu se je zdelo, da čas stoji.

»Končno!« se je Brin razveselil, ko je oče vendar dvignil pogled in mu z glavo pomignil, naj skoči v drevak. Za njim sta prisedla dvojčka Hrast in Bor.

»Moj novi pomočnik,« je oče po glavi potrepljal Brina. »Danes boš v glavnem gledal in se učil. Opazuj brata. Zelo sta spretna in že precej dobra ribiča.«

Drevaki so oddrseli od kolišča. Megla se je dokončno razkadila, jezero pa se je zalesketalo v modrih in rumenih odtenkih. Brinu je razbijalo srce. Bil je srečen, da je z možmi.

Čez čas je oče nekoliko obrnil drevak in dvojčkoma dal znamenje. Fanta sta previdno dvignila mrežo in jo na naslednji očetov znak začela spuščati v vodo. Ko je bila polovica mreže v vodi, je oče počasi obrnil drevak v desno, dvojčka pa sta še naprej spuščala mrežo.

Brina je zanimalo, kako vejo, kje je treba spustiti mrežo. Odprl je usta, da bi vprašal, a mu jih je oče pokrnil z dlanjo, preden je spregovoril. Namrščil je čelo in odkimal. Dvojčka sta se muzala. Vedela sta, da se na čolnu ne govori. Glasovi preženejo ribe.

Ko so kasneje dvignili mrežo, je pomagal tudi Brin. Previdno jo je vlekel navzgor, kot je videl delati brata. Čutil je, da je mreža težka in da jo vleče navzdol in stran od drevaka. Ko je bila mreža tik pod površjem, je videl, da je polna rib. Ribe so sunkovito obračale repe, se zvijale in se premetavale ter se skušale osvoboditi, a je bilo vse zaman.

Nazadnje je oče vstal, zgrabil dva konca mreže in iz vode dvignil ulov. Spustil ga je na dno drevaka in zadovoljno prikimal:

»Dovolj rib za nekaj dni.«

Dvojčka sta grabila manjše ribe in jih metala nazaj v vodo, da še zrastejo. Tako ju je naučil oče. Brin je čepel in gledal le-sketajoča telesa, ki so se premetavala po črnem dnu.

Oče je obrnil drevak proti kolišču.

Brin si je mislil, da bo lahko naslednjič tudi sam spuščal mrežo v vodo. Mislil si je, da se bo hitro učil in ne bo dolgo,

ko bo tudi sam spreten ribič, ki ne bo potreboval očetovih znakov in pomoči. Predstavljal si je, kako čisto sam sedi v zadnjem delu drevaka. Na dnu se blešči največja riba, kar so jih kdaj ujeli. Obraz se mu je razpotegnili v nasmeh. Predstavljal si je presenečene poglede mož. Predstavljal si je brate in bratrance, kako jezno bliskajo z očmi, ker takšne ribe ni ujel nihče od odraslih mož, kaj šele kateri od fantov!

V trenutku pa, ko je bilo v njegovih predstavah najlepše, je v trsju na desni zavreščalo. Bilke so zašelestele, skozi je zaplahutalo, kot bi se prebudil duh, ki žre ribiče in lovce in vse, ki se izgubijo v močvirju. Brin se je presenečeno obrnil in naslednji hip na licih začutil moker udarec. Prestrašeno je kriknil in zakrilil z rokami. Nič več ni sedel na dnu drevaka. Nekaj trenutkov je bil v zraku, potem je čofnil v mrzlo vodo.

Okrog Brina je bilo naenkrat vse zeleno, vse polno je bilo mehurčkov. Od mraza ga je bolela koža. Bolelo ga je, kot bi bil mraz zver z velikim gobcem, polnim koničastih zob, ki ga grize po rokah in obrazu, po nogah in trebuhu. Hotel je zaplavati navzgor, a ga je vleklo dol, kot bi ga vodni duh držal za obe nogi.

Sprva je bilo strašno, potem pa je naenkrat postalo lepo. Nič več ga ni grizel mraz, nič več ga ni dušilo, nič več se ni skušal dvigniti na površje. Pred Brinovimi očmi se je odprl nov svet. Kot bi bil zgoraj en svet, pod vodo pa drug. Bilo mu je všeč.

Takrat je začutil močan prijem, ki ga je potegnil navzgor. Še malo, pa je bil zunaj. Brin je hlastnil za zrakom, zakašljaj in izpljunil nekaj vode. Pred seboj je zagledal zaskrbljen očetov obraz, za njim pa prestrašena obraza dvojčkov.

»Si dobro?« ga je oče, od katerega je v curkih tekla voda, stresel za rame. »Kako si me prestrašil!« je Brina pobožal po mokri glavi. »Ampak vidim, da ti ni nič. Dobro si. Vse je dobro,« je oče zamomljaj in sina zavil v ovčjo kožo ter z vso močjo zaveslal proti domu.

POČITEK

Naslednji dan je sijalo sonce, a je moral Brin ostati v koči. Od prejšnjega dne je ležal pod debelimi ovčjimi kožami. Mama je nalagala les na ogenj in ponavljala, da je imel srečo.

»Srečo, ker te je oče pravočasno izvlekel iz vode, in srečo, ker nisi zbolel. Voda je še ledena.«

Brin je bil zaradi padca v vodo jezen kot ris in volk in medved. Mislil si je, da ga bodo zbadali in dražili in se mu smejali. Poleg tega ni hotel ležati. Vendar mu mama ni pustila vstati.

»Potrebuješ počitek,« je bila odločna. »Nikamor ne boš hodil, dokler ne bom vedela, da si dobro.« In pri tem je ostalo.

Ko se je sonce začelo spuščati, je v kočo prišel stric Oblak. Vprašal je, kako je z malim.

»Mislim, da je dobro,« je odgovorila mama. »Imel je srečo. Sreče pa ni na pretek, zato se bo moral odslej bolj paziti.«

Moški ji je prikimal, potem je stopil k ležišču in počepnil:

»Ko boš povsem dober, greva na kopno. Saj veš, da potrebujem tvojo pomoč.«

Brinu je poskočilo srce. Vesel je bil, da je tudi mama slišala strica. Naj ve, da ga potrebuje odrasel moški. Naj sliši, kako je s tem. Privzdignil se je na komolca in hotel odgovoriti, a je besede prehitel kašelj.

»Počivaj,« mu je rekel stric. »Brez tebe ne grem nikamor. Brez skrbi.«

SOKOL V MREŽI

Brin še dva dni ni smel iz koče. Počutil se je dobro in ni vedel, zakaj mama vztraja pri ležanju pod kožami. Poslušal je glasove, ki so prihajali od zunaj, in si predstavljal, kaj vse se dogaja brez njega. Potem je končno napočilo jutro, ko se ga je mama usmilila.

Nekaj trenutkov mu je na čelu držala dlan, nazadnje pa odločila:

»Lahko greš ven.«

Brinu je od sreče udarilo srce. Plosknil je in stekel ven ter po ploščadi naravnost do stričeve koče.

Ni bilo dolgo, ko sta se stric Oblak in Brin v manjšem drevaku zapeljala na kopno. Stopila sta mimo ograde z živino, s pastirjema izmenjala nekaj besed in hitro šla naprej. Zavila sta stran od zemlje, iz katere je poganjalo žito, in se ustavila na bližnji ravnici. Stric Oblak se je razgledal levo in desno, potem pa rekel, da je to najprimernejše mesto.

Naslednje ure je moški hodil okrog podrtih dreves, ki so bila pozimi pod snegom. Niso jih porabili pri obnovi kolišča, niti za drva. V glavnem si je ogledoval hraste in jesene. S prsti se je dotikal lesa in premišljeval, da mora biti trd. Čez čas je Brina poslal po malho z orodjem, ki sta jo pustila v

drevaku. Ko mu jo je fant prinesel, je vse, kar je imel notri, stresel po tleh, pograbil manjšo sekuro in začel sekati deblo.

Brin je dolgo stal ob njem in z zanimanjem opazoval stričovo delo, dokler ga ni zmotil glas. Dvignil je glavo. Vedel je, da je sokol, videl pa ga ni. Sokol se je spet oglasil in Brin je ponovno dvignil pogled. Nič. Stopil je nekaj korakov v stran.

Ko se je sokol oglasil naslednjič, je bil fant prepričan, da ptica ni daleč in da ni v zraku. Previdno je stopil proti nizkemu drevju, obstal in prisluhnil. Slišal je plahutanje, takoj zatem pa spet sokolov glas. Zgrabil je bodalo in se pomaknil do grmičevja, od koder so prihajali zvoki. Napel je oči in naslednji trenutek od presenečenja odprl usta. V robidovju malo naprej je zagledal sokola, ki je plahutal s perutjo, vrtel glavo, z mesta pa se ni premaknil. Brin je videl, da se je ptič ujel in da je povsem nemočen. V trnju je bil del ribiške mreže, v katero se je grdo zapletel.

»Glej, glej,« je Brin previdno stopil proti sokolu. Zdaj ko je ptič zagledal človeka, je še bolj divje vrtel glavo in plahutal s prosto perutjo, medtem ko je imel drugo perut in noge zapletene in nemočne. »Ne boj se,« je rekel Brin z mirnim glasom. »Nič ti ne bom naredil.«

Približal se je ujetemu ptiču, ki se je zdaj, ko je bil fant čisto blizu, umiril. Videti je bilo, da je svojo usodo prepustil človeku.

»Me prav zanima, od kod je prišla ta mreža in kako dolgo si že notri. Verjetno si lačen,« je s prsti segel v mošnjo, ki mu je visela s pasu. S seboj je imel nekaj posušenega mesa. »Na,« je košček mesa približal sokolu. Ptič je kljunil, da je fant komaj umaknil prste.

Medtem ko mu je dajal koščke mesa, si je Brin natančno ogledal sokola. Bil je precej droben in rjave barve. Po tem je Brin vedel, da je mlad. Odrasli ptiči so sivi in črni, mladiči so rjavi.

Ko je bila mošnja prazna, se je Brin namrščil:

»Spustil te bom, ampak mreže ne morem raztrgati z rokami. Malo počakaj,« je stekel po pobočju do mesta, kjer sta

ležala stričeva malha in orodje. Pobral je kremenovo rezilo in se vrnil h grmičevju.

»Le glej, da me ne kljuneš,« je z desnico, v kateri je imel rezilo, počasi šel do mreže in jo prerezal najprej z enega konca, potem še z drugega. Ko je sokol začutil, da se mreža rahlja, je začel udarjati s perutmi.

»No, vidiš,« se je Brin nasmehnil. »Še malo, pa boš prost.« S kazalcem in palcem je zgrabil del mreže pri krempljih in jo potegnil navzdol, da je ptiča dokončno osvobodil. Zdaj je sokol skočil na najvišjo vejo robide in razprostrl krila. Brin je stal in ga gledal. Tudi sokol je gledal fanta.

»Svoboden si,« je rekel Brin. »Pojdi! Poletiš visoko v nebo! Poletiš nad gore. In če se spomniš, mi pridi povedat, kaj je na drugi strani.«

Sokol je zaplahotal s perutmi in se dvignil v nebo. Brin je stal in še dolgo gledal za njim.

Ko je ptič izginil, je Brin stekel nazaj k stricu. Bil je razburjen. Hotel bi mu vse povedati, a je videl, da je moški zaptopljen v delo. S pripovedovanjem bi ga motil, poleg tega pa ga stric sploh ne bi poslušal.

LESENO SONCE POSTANE KOLO

Stric Oblak in Brin sta vsak dan prihajala na kopno. Brin si je vsako jutro natančno ogledal, kar je nastalo do takrat. Les, ki ga je stric spretno oblikoval s kamnito sekiro, je dobival okroglo obliko. Kot bi delal sonce. Za razliko od sonca pa je imel na sredi luknjo.

Brin strica ni motil z vprašanji. Stal je ob njem in ga opazoval pri delu, dokler ni zaslišal sokola. Takoj ko se je ptič oglasil, je fant stekel do robidovja.

Prvi dan ni mogel verjeti očem. Sokol se je spustil z neba in sedel na vejo, potem pa čakal, da je prišel bliže. Naslednje dni je pristajal na vse nižjih vejah, dokler ni nazadnje pristal na veji tik ob njem. Brin mu je dajal koščke posušenega mesa in s ptičem sta se navadila drug drugega. Sokol ni več nevarno kljuval. Le včasih, ko je Brin naredil hiter gib, je odskočil.

Po nekaj dneh se je Brin s prstom previdno dotaknil sokolove glave in potem vratu. Ptič se je pustil pobožati.

»Kaj takšnega,« je dahnil Brin in si mislil, da je kot ded Volk. Ded je udomačil volčiča, jaz pa sokola. Bil je zadovoljen.

Tudi stric Oblak je bil zadovoljen. Po nekaj dneh dela je imel kaj pokazati. Poleg velikih lesenih sonc je izdelal tudi

nekakšna tla, podobna tlom na kolišču, le da niso bila iz hlovdov, pač pa iz petih ravnih vej. Povezane veje so bile pritrjene na prečno, daljšo in debelejšo vejo. Na vsaki strani je bilo leseno sonce, spredaj pa še ena daljša veja, za katero je stric prijel in potegnil *reč*. Leseni sonci sta se zavrteli in *reč* se je premaknila.

»Zdaj pa zlezi gor,« je stric rekel Brinu, ki je bil v trenutku na povezanih vejah. »Poglej to!« je stric vzkliknil in potegnil *reč*, ki se je sunkovito premaknila. Brin je sedel in stric

je vlekkel vse do nizkega drevja. Tu in tam je *reč* poskočila, tu in tam se je nevarno zazibala. Občasno se je zataknila v nizko grmičevje, v glavnem pa se je gladko premikala in Brin na njej.

Fant je imel od presenečenja odprta usta. Čez čas se je dvignil na kolena in na ves glas zavriskal.

»Kakšna stvar,« je Brin iztegnil roke in dahnil, »letim!«

Brin je naslednji trenutek prav zares poletel, vendar let ni trajal dolgo in končal se je trdo. Brin je padel po tleh, *reč* je bila zvrnjena, eno leseno sonce je bilo na veji v zraku, drugo pa se je odkotalilo stran.

»To mi ni vseč,« je stric jezno pljunil in nagubal čelo.

Brin se je pobral, si z dlanjo potegnil po odrgnjeni koži na kolenih in rekel:

»Meni pa je. To je najboljša *stvar*, kar sem jih videl!«

ČUDOVITA STVAR, KI JO JE NAREDIL STRIC OBLAK

Ko sta se stric Oblak in Brin vračala na kolišče, ju je na nebu spremljal sokol. Stric je bil presenečen. Rekel je, da česa takšnega še ni videl. Brin mu je odgovoril, da je to njegov sokol. Stric mu je prikimal, kaj s tem misli, pa ni vedel.

Hitro sta bila na kolišču in Brin je takoj začel razlagati, kakšno *reč* je napravil stric Oblak. Od navdušenja je kar kričal. Ljudje so ga z zanimanjem poslušali. Ko so ga vprašali, čemu *ta reč* služi, je poskočil: »Lahko naložimo les, ali kože, ali vrče, ali kar koli drugega.«

»Zakaj bi delali tako, če lahko nosimo?« je zanimalo enega od mož.

»Zakaj?« se je Brin ustavil, potem pa izstrelil: »Ker lahko naložiš veliko več in še hitreje gre, kot če nosiš. Sam lahko narediš toliko, kot bi sicer trije ali štirje. Zato! Sicer pa, če ne boste videli, ne boste razumeli. Jutri gremo vsi skupaj na koprno in boste videli.«

Medtem ko je Brin ljudem govoril o čudoviti stvari, je stric Oblak sedel v svoji koči. Mučilo ga je, da se leseni sonci snemata.

»Če se bosta snemali,« je momljal, »se bo *reč* vedno znova zvrčala. Če se bo ves čas *zvrčala*, ne bo za nobeno korist.

Ampak vsako vprašanje ima odgovor. Mogoče odgovor ne pride hitro. Pride pa. Tudi to vprašanje bo dobilo odgovor,« je bil prepričan.

Na jezero je legel mrak in ljudje so izginili v kočah. Le nekaj jih je še bilo zunaj, med njimi Brin. Ko je že hotel stopiti

proti koči, je zagledal sokola, ki je letel tik nad gladino jezera. Pred koliščem se je nekoliko dvignil, potem pa sedel na ograjo v bližini Brina. Fant se je nasmehnil, segel v mošnjiček, izvlekel kos posušene ribe in mu ponudil. Sokol je iztegnil glavo in vzel meso.

Tisto noč je sokol prvič spal na tramu pod streho.

»Ne bo zmožel,« so šepetali. »Nor je.«

Stric Oblak si je pljunil v dlani, zgrabil vejo in potegnil. Tovor se je premaknil.

Ljudje so ga pozorno opazovali. Ni bilo videti, da bi se mučil, vlekel pa je toliko, kot ne bi mogli nesti trije možje.

»Vidite?!« je Brin od navdušenja žarel. »To zmore *čudovita reč!*«

Gledalci so bili brez besed. Še bi stali in gledali, če jih ne bi Brin spodbudil, naj poskusijo tudi sami. Možje so se pri vleki izmenjavali, dokler niso prišli na vrsto prav vsi. Niso se mogli načuditi, kako se vse skupaj premika, poleg tega pa se je tovor zdel čisto lahek.

Ko se je sonce dotaknilo vrhov najvišjih gora, so se začeli vračati na kolišče. Imeli so polne glave misli, zato so v glavnem molčali. Brin je bil zadovoljen, stric Oblak pa je še vedno premišljeval, kaj bi moral narediti, da se leseni sonci ne bi snemali.

Ravnina se je zavila v tišino. Le tu in tam sta se od ograde zaslišala meketanje in beketanje.

BRIN UKANE MEDVEDA

Medtem ko si je stric Oblak belil glavo z vprašanjem, na katero ni imel odgovora, se je Brin igral s sokolom. Ptič se je spuščal in dvigal, dvakrat ali trikrat je celo pristal na njegovi iztegnjeni roki. Potem pa je visoko z neba zavreščal, kot bi hotel Brina opozoriti. Brin je dvignil glavo in mu pomahal, sokol pa je še naprej krožil in se zlovešče oglašal.

Naslednji trenutek se je zaslišalo prestrašeno beketanje. Brin je takoj vedel, da nekaj ni v redu. Spustil se je proti ogradi, še preden pa je bil tam, je stari Čuk zaklical:

»Beži, Brin, medved gre!«

Brin se je ustavil, napel oči in zagledal veliko rjavo zver, ki je tik ob vodi lomastila naravnost proti ogradi. Ovce in koze so se prestrašene stisnile v kot. Čuk in Skovik sta s sulicama v rokah poskakovala in glasno kričala. S krikom sta skušala prestrašiti medveda in priklicati pomoč s kolišča.

Nekaj mož, ki so videli, kaj se dogaja na kopnem, je res skočilo v drevake in pohitelo proti obali, vendar Brin ni verjel, da bodo dovolj hitri. Medved je bil že čisto blizu, bil je gromozanski in videti je bilo, da bo zlahka prišel noter. Ko bo enkrat v ogradi, ne bo dobro. »Beži, Brin!« je ponovil Čuk. »Reši se!«

Fant ni poslušal starega pastirja. Možje so se resda približevali obali, a je bil medved že pri ogradi. Dvignil se je na zadnje tace in glasno zarjul. Brin je vedel, da ne sme oklevati in čakati, če hoče pomagati. Pognal se je po travniku navzdol in tekel, kolikor hitro je mogel. Ko je bil pri vodi, medved pa je s sprednjimi šapami že lomil ogrado, se je ustavil, pobral nekaj okroglih kamnov in jih zagnal proti zveri. Na ves glas je kričal in metal kamne. Šele ko je medveda z enim zadel v glavo, se je zver ozrla proti njemu. Fant je zagnal še dva kamna. Takrat se je medved obrnil in pognal proti njemu.

Brin je vedel, da je medved veliko hitrejši od njega. Stekel je skozi trstičje, skočil na skalo in se pognal v vodo.

Medved je bil hitro za njim, ko pa je hotel skočiti v vodo, so proti njemu poletele prve puščice in sulice mož z drevkov. Tudi Čuk in Skovik sta stekla iz ograde.

Medved je zarjul proti ljudem, a jih je bilo preveč. Nevarno so se mu približevali s kopnega in po vodi, zato se je obrnil in stekel v gozd. Možje so se ustavili.

Brina ni bilo nikjer. Možje so gledali po vodi, a je bila gladina povsem mirna. Prepričani so bili, da se je zgodilo najhujše.

Stric Oblak je stal na skali, s katere je skočil Brin. Kričal je, da je vse to njegova krivda.

»Ne bi se zgodilo, če dečka ne bi pripeljal na kopno! Le kaj mi je bilo treba tega?! Le kaj?!« si je pulil lase.

Čuk in Skovik sta gledala v tla. Možje, ki so prišli na pomoč, so se tiho mrščili. Bilo jim je hudo.

Takrat pa se je z jezera zaslišal glas:

»Me boste pustili kar v vodi?!«

»Kaj?!« je stric Oblak razširil oči. »Ti si? Saj ne morem verjeti!« je skočil v vodo in zaplaval do Brina. »Kako sem te vesel,« je dahnil in mu z desnico stresel glavo, potem sta skupaj zaplavala do kolišča.

Tisti večer so se vsi zbrali v dedovi koči.

Pozno v noč so govorili, kako velik in strašen je bil medved in kako pogumen je bil Brin. Česa podobnega niso videli svoj živi dan. Hitro je obveljalo, da je Brin najpogumnejši deček na kolišču.

»Kaj deček, cel fant. Skoraj moški,« se je ded z zdravo roko vlekel za belo brado.

Ko jim je Brin povedal za svojega sokola in jim ga tudi pokazal, je ded stopil do njega. Izza pasu je izvlekel svoje rdeče bodalo in rekel:

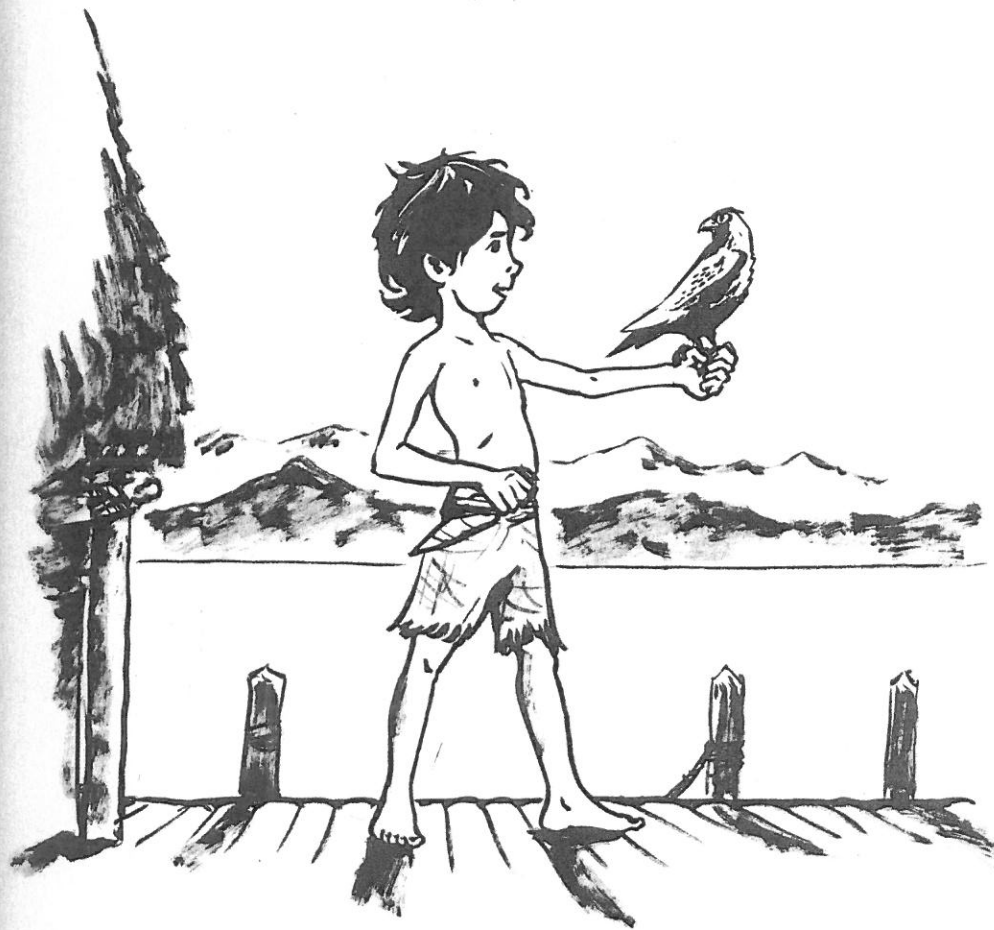
»Danes si ubranil čredo. Udomačil si ujedo. Zaslužiš si moje bodalo. Naj te spremlja in varuje,« je Brinu v roke položil roževinasto orožje.

NOV DAN

Čeprav Brin zvečer dolgo ni mogel zaspati, se je zjutraj zbudil, preden se je povsem zdanilo. Ob glavi je otipal dedovo bodalo in se nasmehnil. Ni sanjal. Vse se je v resnici zgodilo.

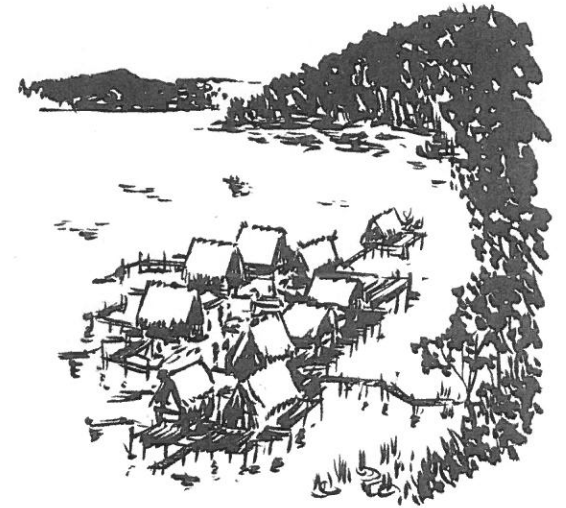
Stopil je iz kočice in pomignil sokolu, ki je zaplahotal s trama in mu pristal na iztegnjeni roki.

»Pred nama je še veliko,« je Brin rekel sokolu.

DODATEK

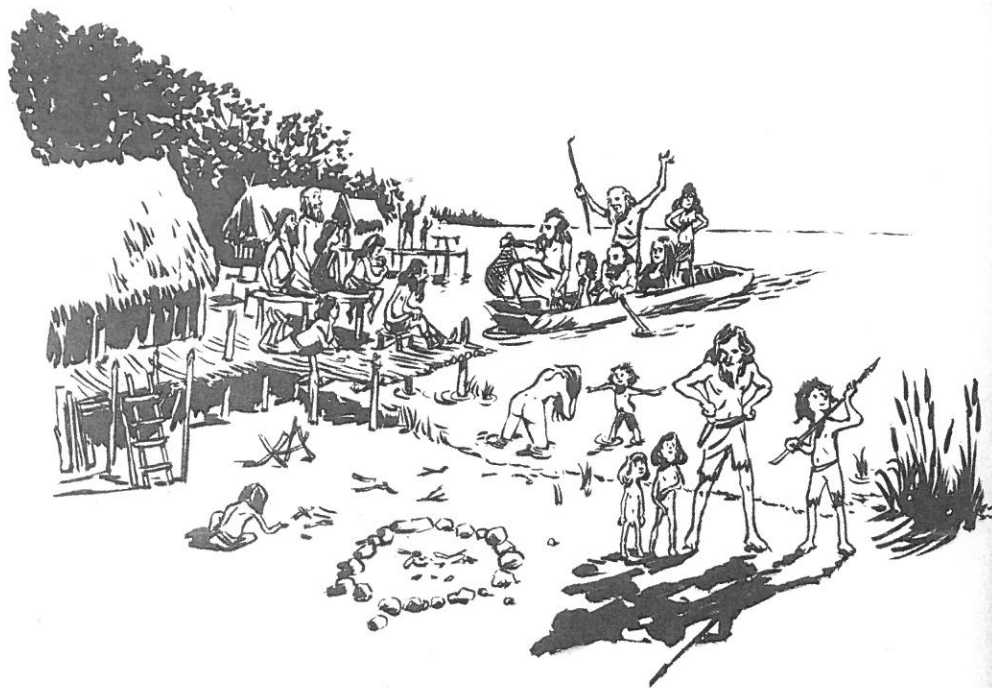
KOLIŠČE je bilo oblika človeških bivališč na jezerskih in močvirnih območjih. Na lesenih kolih, ki so bili zabiti v jezersko dno, je stala ploščad in na njej kočice. Kočice so bile sprva krite z lubjem,

kasneje s slamo. Stene so bile iz prepleta, ometanega z glino, pa tudi iz kolov, lubja in drobirja. Posamezno kolišče je štelo od 5 do 80 koč. V večjih naseljih je živel tudi do 500 ljudi.

Najstarejša kolišča pri nas sodijo v čas mlajše kamene dobe, to je okoli 4.500 let pr. n. št. Kolišča so stala na obrežju jezera, ki je v tistih časih pokrivalo Ljubljansko barje.

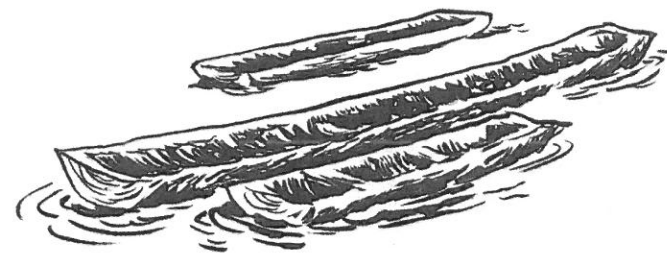
Prazgodovinska kolišča okoli Alp so na Unescovem seznamu svetovne kulturne in naravne dediščine. Zajemajo izbor 111 od skupno okoli 1000 znanih arheoloških najdišč koliščarskih naselbin. Nahajajo se v alpskem svetu 6 držav, v Sloveniji, Avstriji, Italiji, Franciji, Švici in Nemčiji.

HRANO so si ljudje zagotovili z lovom in živinorejo, poljedelstvom in nabiralništvom. Lovili so jelene, srne, divje prašiče, bobre, vidre, vodne ptice in ribe. Gojili so ovce, koze, prašiče in govedo. Pridelovali so žito, najpogosteje pšenico in ječmen.

Posodo so izdelovali iz gline, orodje in orožje pa iz kamna, lesa in kosti. Že v 4. tisočletju pr. n. št. so tudi na Ljubljanskem barju znali pridobivati baker in iz njega začeli izdelovati orodje, orožje in nakit.

DREVAK je preprost čoln, narejen iz enega debla. Izdelovali so jih z izžiganjem in dolbenjem. Deblo so najprej posušili, potem so ga z ene strani izžgali in ostanke lesa izdoblili z orodjem. Za boljšo plovbo so oblikovali ostrejši premec in krmo. Do zdaj so našli več kot 20 drevakov, dolgih tudi do 18 metrov.

ZMAJEV MLADIČ, ki sta ga našla Brin in njegov oče, ni drugega kot človeška ribica. Je dvoživka, ki živi v podzemnih vodah Dinarskega krasa. Njeno telo je kačaste oblike in zraste do 30 centimetrov. Prav zaradi svoje barve je človeška ribica tudi dobila pridevnik »človeška«. Diha z zunanjimi škrgami, ki so živordeče. Še učenjak Janez Vajkard Valvasor je pred približno 330 leti človeško ribico imenoval zmajev mladič. Pri nas so najbolj znane tiste v Postojnski jami.

LESENO SONCE, ki ga je izdelal stric Oblak, je kolo in velja za eno najstarejših ohranjenih koles na svetu. Bilo je del voza, najverjetneje preproste cize. Narejeno je iz jesenovega in hrastovega lesa. Našli so ga na ostankih kolišča Stare gmajne pri Vrhniki. Staro je okoli 5200 let.

KOŠČENA PIŠČAL, s katero si Piskač krajša čas, je enaka verjetno najstarejšemu ohranjenemu glasbilu na svetu. Našli so jo v ostankih neandertalčevega ognjišča. Izdelana je iz stegenice jamskega medveda, v katero so izvrtane luknjice, ki ustrezajo razmiku prstov na roki. Stara naj bi bila do 60.000 let, našli pa so jo v jami Divje babe I, blizu Cerknega.

VIRI

- *Koliščarska naselbina Stare gmajne in njen čas: Ljubljansko barje v 2. polovici 4. tisočletja pr. Kr.*, Opera Instituti Arheologici Sloveniae 16, ZRC, 2009.
- *Pozdravljeni, prednamci!: Ljubljana od prazgodovine do srednjega veka*: Galerija in velika sprejemna dvorana Cankarjevega doma, 15. junij–25. oktober 1996 = *Ancestral encounters: Ljubljana from prehistory to the middle ages*, Cankarjev dom, kulturni in kongresni center in Mestni muzej Ljubljana.
- Šinkovec Irena in drugi. *Kolo = Wheel : 5200 : let = years : vodnik po razstavi = exhibition guide*, Ljubljana, Muzej in galerije mesta Ljubljane, Littera picta, 2014.
- Velušček Anton in drugi, *Resnikov prekop. Najstarejša koliščarska naselbina na Ljubljanskem barju*, Opera Instituti Arheologici Sloveniae 10, ZRC, 2006.
- <http://www.wikipedia.org/>

Sebastijan Pregelj
DEČEK BRIN NA DOMAČEM KOLIŠČU

Ilustracije: Jure Engelsberger

Zbirka: Zgodbe s konca kamene dobe

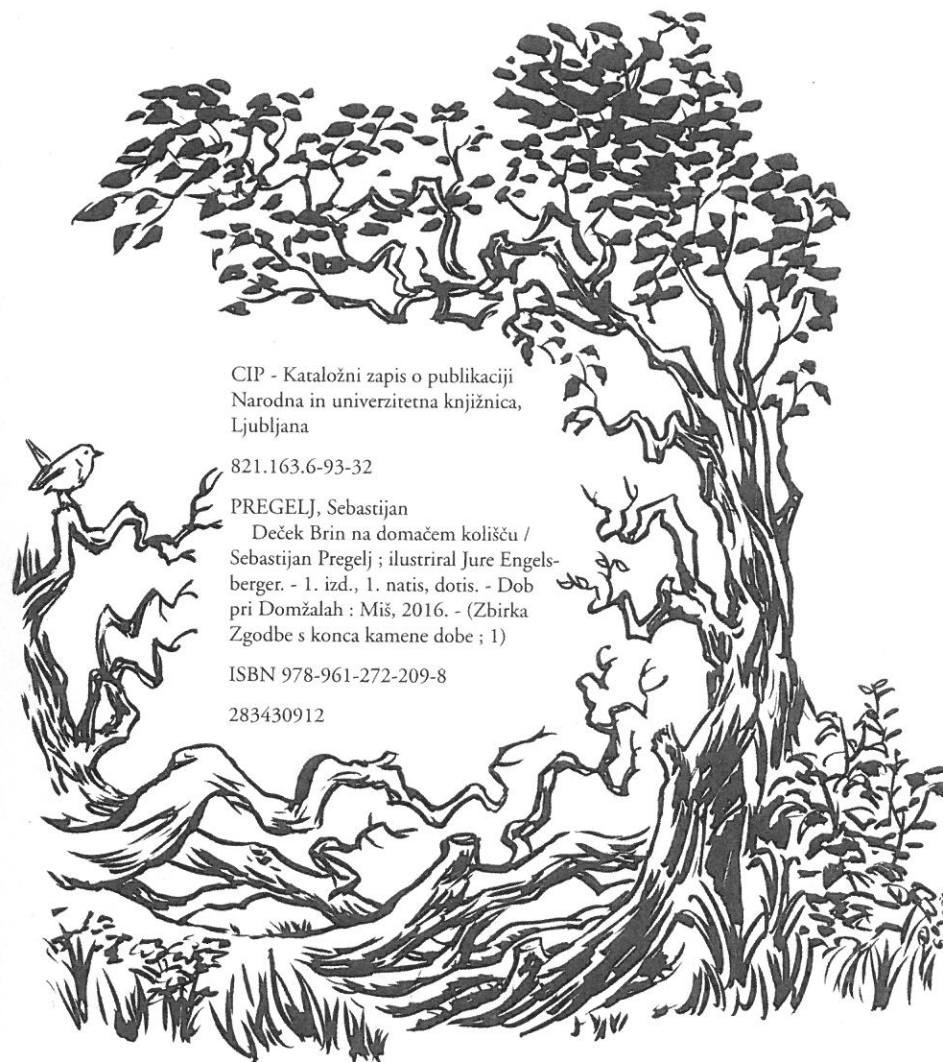
MIŠ založba
Gorjuša 33
1233 Dob pri Domžalah
info@zalozbamis.com
www.zalozbamis.com

Jezikovni pregled: Andreja Perić Jezernik
Uredila: Gaja Kos
Odgovorna urednica: Irena Miš Svolfjšak
Oprema: Žiga Valetič
Za založbo: Janez Miš
Natisnjeno v Sloveniji
Dob, 2016

Copyright © Sebastijan Pregelj in Miš založba, 2016

Brez pisnega dovoljenja založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, hkrati s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

Prva izdaja, prvi natis, dotis, 600 izvodov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica,
Ljubljana

821.163.6-93-32

PREGELJ, Sebastijan

Deček Brin na domačem kolišču /
Sebastijan Pregelj ; ilustriral Jure Engels-
berger. - 1. izd., 1. natis, dotis. - Dob
pri Domžalah : Miš, 2016. - (Zbirka
Zgodbe s konca kamene dobe ; 1)

ISBN 978-961-272-209-8

283430912